Justitieombudsmannen
Lars Lindström

Kritik mot Trafiknämnden i Stockholms stad med anledning av ett ärende om flyttning av en personbil

Anmälan

I en anmälan till JO klagade Mika Tuomisto, som ombud för Tero Välimaa, på Trafiknämnden i Stockholms stad med anledning av handläggningen av ett ärende om flyttning av en personbil. Han uppgav bl.a. följande:

Den 11 september 2016 parkerade Tero Välimaa sin finskregistrerade bil på en gata i Stockholm. När han skulle hämta bilen dagen därpå fanns den inte kvar. Han antog att bilen hade stulits och gjorde en polisanmälan hos den svenska polisen. Den 20 september 2016 polisanmälde han även stölden av fordonet hos den finska polisen. Den 29 december 2016 kontaktades han av den svenska polisen som meddelade honom att bilen inte hade stulits utan i stället hade forslats bort av kommunen och sedermera skrotats den 21 december 2016.

Kommunen bedömde att bilen inte hade något värde. Tero Välimaa hade dock ett värderingsutlåtande på att bilen var värd 6 890 euro. Han riktade därför ett skadeståndskrav gentemot kommunen när han inte fick någon ersättning från sitt försäkringsbolag. Kommunen bestred kravet och uppgav i samband med handläggningen av det att den inte haft någon möjlighet att nå honom eftersom bilen var utlandsregistrerad och man inte hade åtkomst till andra fordonsregister än det svenska. Emellertid hade han ju fått en faktura för skrotningen av bilen; kommunen hade kontrollerat ägarskapet först dagen efter det att bilen skrotades.

Till anmälan fogade Mika Tuomisto bl.a. en skrivelse daterad den 19 september 2017 från trafikkontoret, Stockholms stad, med bl.a. följande innehåll:

> Trafikkontorets tillståndsavdelning, juridik och parkeringsenheten, har utrett ärendet och meddelar följande.
>
> Den 12 september 2016 observerades ett fordon med finskt registreringsnummer […] på Multrågatan 49 i Stockholm. Fordonet var uppställt 4,2 meter från ett övergångsställe och ansågs utgöra en trafikfara. Fordonet flyttades omgående med stöd av 2 § första stycket 1 i förordning (1982:198) om flyttning av fordon i vissa fall samt med stöd av lag (1982:129) om flyttning av fordon i vissa fall.

Vid flyttning av utländska fordon har Stockholms stad ingen möjlighet att nå fordonsägaren, då staden inte har åtkomst till andra fordonsregister än det svenska. En anmälan till polismyndigheten görs dock alltid vid fordonsflytt, vilket även gjorts i detta fall.

Bärgningen av fordon med registreringsnummer [...] verkställdes klockan 14:15 den 12 september 2016. Klockan 14:53 samma dag meddelades Polismyndigheten om detta. Fordonsflytten kungjordes sedan den 16 september 2016, enligt 5 § andra stycket i lag (1982:129) om flyttning av fordon i vissa fall, då fordonsägaren inte kunnat anträffas.

Fordonet ställdes på stadens uppställningsplats i Lunda den 12 september 2016. Då ingen hämtade ut fordonet inom tre månader efter kungörandet tillföll det, med stöd av 6 § första stycket 2 i lag (1982:129) om flyttning av fordon i vissa fall, Stockholms stad.

Ägarbytet registrerades den 22 december 2016 och senare samma dag, den 22 december 2016 skrotades fordonet med registreringsnummer [...].

Enligt 7 § första stycket i lag (1982:129) om flyttning av fordon i vissa fall, är fordonsägaren skyldig att ersätta de kostnader som uppstått vid fordonsflyttningen samt för övriga åtgärder som eventuellt vidtagits då ett fordon flyttats med stöd av denna lag. Euro Parking Collection som är Stockholms stads entreprenör för fakturering av utlandsregistrerade ärendet har konstaterat att Tero Välimaa var ägare till fordonet med registreringsnummer [...] då det flyttades samt skrotades och fakturan för detta har därför ställts till honom.

Mot bakgrund av ovan gör Trafikkontoret bedömningen att ärendet har följt gällande lagstiftning och rutin. Då flyttningen och skrotningen av fordonet har gått rätt till kvarstår betalningsansvaret för fordonsägaren och ersättningsanspråket mot staden avvisas.

Utredning

JO tog del av ett ärendeblad och handlingar i nämndens ärende T2017-02446.

Därefter uppmanade JO Trafiknämnden i Stockholms stad att lämna upplysningar om hur handläggningen av ärendet hade förhållit sig till regleringen i 5 § lagen (1982:129) om flyttning av fordon i vissa fall, LFF, och att också jämföra handläggningen med bl.a. uttalanden om utländska fordon som återfinns på s. 25 i Flyttning av fordon, en handbok för kommunens handläggare utgiven av Sveriges Kommuner och Landsting.

Trafiknämnden beslutade att som remissvar lämna följande utlåtande:

Sammanfattning

JO, Riksdagens ombudsmän har begärt in ett yttrande från trafiknämnden i Stockholms stad i samband med att det framförts klagomål till JO över trafikkontorets handläggning av flyttning av ett utländskt registrerat fordon. Klagomålet till JO grundar sig i att försöket att kontakta fordonets ägare enbart skedde via en kungörelse samt ett meddelande till polisen om att fordonet bärgats till en uppställningsplats.

Trafikkontoret gjorde bedömningen att det enligt lagen (1982:219) om flyttning av fordon i vissa fall (LFF) var tillräckligt att, avseende utländskt registrerade fordon, förfara på detta vis gällande försök att kontakta fordonets ägare. Fortsatta åtgärder för att underrätta fordonsägare, utöver kungörelsen och anmälan till Polismyndigheten, kunde inte enligt trafikkontoret anses vara motiverat i förevarande fall.

Bakgrund

Den 12 september 2016 observerades ett fordon med finskt registreringsnummer [...] på Multrågatan 49 i Stockholm. Fordonet var uppställt 4,2 meter från ett övergångsställe och ansågs utgöra en trafikfara. Fordonet flyttades omgående med stöd av 2 § första stycket 1 i förordning (1982:198) om flyttning av fordon i vissa fall samt med stöd av lagen (1982:219) om flyttning av fordon i vissa fall (LFF).

Vid flyttning av utländska fordon har Stockholms stad ingen möjlighet att nå fordonsägaren, eftersom staden inte har åtkomst till andra fordonsregister än det svenska. En anmälan till Polismyndigheten görs dock alltid vid fordonsflytt, vilket även gjordes i detta fall. Fordonsägaren polisanmälde fordonet som stulet senare samma dag.

Bärgningen av fordonet verkställdes klockan 14:15 den 12 september 2016. Klockan 14:53 samma dag meddelades Polismyndigheten om detta. Fordonsflytten kungjordes sedan den 16 september 2016, enligt 5 § andra stycket i LFF, eftersom fordonsägaren inte kunnat anträffas.

Fordonet ställdes på stadens uppställningsplats för flyttade fordon den 12 september 2016. Eftersom ingen hämtade ut fordonet inom tre månader efter kungörandet tillföll det, med stöd av 6 § första stycket 2 i LFF, Stockholms stad. Fordonet värderades av en auktoriserad värderingsman till 0 kronor. Ägarbytet registrerades den 22 december 2016 och senare samma dag, den 22 december 2016 skrotades fordonet med hänsyn till det ringa värdet.

– – –

Ärendets beredning

Ärendets beredning har skett inom trafikkontorets tillståndsavdelning och ansvarig handläggare har givit sin syn på handläggningen.

Trafikkontorets synpunkter

Trafikkontoret vill inledningsvis belysa att kontoret i dagsläget vid en fordonsflytt inte har tillgång till några speciella system för att kontrollera ägarskapet på ett utlandsregistrerat fordon. Det bör också noteras att fordonsuppgifter tillhör sådana uppgifter som vissa länder svårligen delar med sig av. Trafikkontoret har inte heller tillgång till Schengen Information System (SIS).

Med anledning av att trafikkontoret enbart har tillgång till det svenska fordonsregistret har staden ingen möjlighet att nå fordonsägare vid flyttning av utländska fordon. En anmälan till polismyndigheten görs dock alltid vid fordonsflytt, vilket även gjorts i detta fall. Den aktuella fordonsflytten kungjordes sedan den 16 september 2016, enligt 5 § andra stycket LFF, eftersom fordonsägaren inte kunnat anträffas.

JO har angett att yttrandet särskilt ska avse frågan hur handläggningen av ärendet förhåller sig till 5 § i LFF och jämföra med bland annat uttalanden om utländska fordon på s. 25 i *Flyttning av fordon, en handbok för kommunens handläggare* utgiven av Sveriges Kommuner och Landsting.

I 5 § första stycket LFF anges att när ett beslut om flyttning av ett registrerat fordon har meddelats, ska den myndighet som meddelat beslutet underrätta ägaren så snart det kan ske.

Enligt andra stycket, samma paragraf, utvecklas vidare att om ett fordon har flyttats till en särskild uppställningsplats och ägaren inte har kunnat anträffas, ska den myndighet som verkställt flyttningen kungöra den genom anslag i myndighetens lokal. Om det flyttade fordonet är registrerat ska myndigheten dessutom vidta de fortsatta undersökningar och åtgärder som kan anses motiverade för att underrätta fordonets ägare om flyttningen.

I det aktuella fallet har ägaren inte kunnat anträffas varför fordonsflytten istället har kungjorts. Staden har också informerat polismyndigheten om fordonsflytten.

I skriften *Flyttning av fordon, en handbok för kommunens handläggare* utgiven av Sveriges Kommuner och Landsting finns det uttalanden om hantering om fordonsflytt av utländskt registrerade fordon. På s. 25 i handboken står att ett fordon från ett annat EU-land behandlas på samma sätt som svenskregistrerat fordon. För att finna ägare till utlandsregistrerat fordon kanske en extra insats behöver göras, exempelvis genom kontakt med det aktuella landets ambassad. Andra behjälpliga instanser kan vara Larmtjänst och Länskriminalen. En ytterligare källa kan vara Schengens Information System (SIS) som kan nås bland annat genom polismyndighetens ledningscentral. I handboken anges också att Euro Parking Collection är ett företag som kan tecknas avtal med att fakturera utländska fordonsägare och som kan spåra ägare.

Trafikkontoret vill börja med att poängtera att handboken inte är ett bindande dokument utan enbart ett dokument för att ge ledning till kommunernas hantering av ärenden avseende fordonsflytt. Således kan det som står i handboken inte hanteras som strikta krav för stadens handläggning utan en bedömning av skriften måste göras i förhållande till stadens resurser och möjligheter och till det enskilda fallet.

Vid tillfällen då ett utlandsregistrerat fordon kan anses ha ett högre värde eller där staden av andra orsaker misstänker att fordonet exempelvis kan vara stulet använder sig staden av Larmtjänst, ett av de företag som i ovan nämnda handbok nämns som exempel på behjälplig instans för att finna ägare till utlandsregistrerade fordon. I dagsläget har dock inte Larmtjänst några åtaganden gentemot staden som innebär att de ska hjälpa staden med information om ägare till utlandsregistrerade fordon. Tvärtom har företaget många gånger svårt att hjälpa staden med information eftersom de själva är hårt belastade. Dessutom kan Larmtjänst i många fall inte heller få information från sina kontakter då många länder saknar goda system för att föra register på fordonsägare.

Avseende företaget Euro Parking Collection, som den klagande hänvisar till i sin anmälan till JO, noterar kontoret att det i ovan nämnda handbok hänvisas till företaget i förhållande till fakturafrågor. Staden använder sig i dagsläget av detta företag gällande just fakturafrågor. I dagsläget finns inte möjlighet att använda sig av dem i förhållande till att kontrollera ägandeskapet på utlandsregistrerade bilar redan tidigare i processen, något som handboken heller inte tar upp.

När det gäller omedelbara flyttningar, som det är fråga om i aktuell situation, meddelas förfarandet alltid till Polismyndigheten, vilket gjordes även i detta fall. Att Polismyndigheten i ett senare skede när klaganden anmälde bilen som stulen hos samma myndighet inte informerat fordonsägaren om händelsen är anmärkningsvärt och inte något som kan lastas kommunen. Polismyndigheten har, till skillnad från staden och dess entreprenör, tillgång till Schengen Information System (SIS). Polismyndigheten får heller inte lämna ut uppgifter från detta system till staden då SIS inte är att jämföra med ett vägtrafikregister utan ett system där efterlysta bilar i Schengen registreras. Det kan dessutom noteras att alla utlandsregistrerade bilar förstås inte finns i SIS utan enbart de som har efterlysts.

I 5 § 2 LFF anges att undersökningar eller åtgärder för att underrätta fordonets ägare vid flyttning av ett registrerat fordon ska göras i de fall där det kan anses motiverat. Fortsatta åtgärder för att underrätta fordonsägaren, utöver kungörelsen och anmälan till polismyndigheten, kan med anledning av vad som anförts ovan inte anses vara motiverat i detta fall. Staden flyttar många fordon årligen och det är inte motiverat ur tids- samt kostnadshänseende att i alla ärenden med utlandsregistrerade fordon eftersöka fordonsägaren ytterligare när trafikkontoret enligt vad ovan anförts inte har tillgång till några utländska system för kontroll av fordonsuppgifter. Trafikkontoret anser därför att det varit tillräckligt i det aktuella fallet att kontakta Polismyndigheten och kungöra fordonsflytten på

stadens anslagstavla. Handläggningen har enligt stadens mening skett i enlighet med LFF och staden har även följt råden i skriften *Flyttning av fordon, en handbok för kommunens handläggare*.

Mika Tuomisto kommenterade remissvaret.

Rättslig reglering

Flyttning av fordon får ske under de förutsättningar som anges i LFF och förordningen (1982:198) om flyttning av fordon i vissa fall, FFF.

Ett beslut om flyttning av ett fordon ska föregås av en utredning. Vid utredningen ska ett protokoll föras och beslutet ska antecknas på protokollet (se 3 § FFF). När ett beslut om flyttning av ett registrerat fordon har meddelats, ska den myndighet som har meddelat beslutet underrätta ägaren så snart det kan ske (se 5 § första stycket första meningen LFF). Om emellertid ett fordon har flyttats till en särskild uppställningsplats och ägaren inte har kunnat anträffas, ska den myndighet som har verkställt flyttningen kungöra den genom ett anslag i myndighetens lokaler. Om det flyttade fordonet är registrerat ska myndigheten dessutom vidta fortsatta undersökningar och åtgärder som kan anses motiverade för att underrätta fordonets ägare om flyttningen (se 5 § andra stycket LFF).

En kungörelse ska innehålla uppgift om följden enligt 6 § av att ägaren efter där angiven tid fortfarande är okänd (se 5 § tredje stycket LFF), dvs. att ett fordon som förvaras på en särskild uppställningsplats tillfaller kommunen om beslutet om flyttning har verkställts av en kommunal myndighet och ägaren inte har hämtat fordonet inom tre månader efter det att kungörelsen skedde (se 6 § första stycket 2 LFF).

När någon annan myndighet än Polismyndigheten har beslutat eller verkställt en flyttning av ett fordon, ska den genast underrätta Polismyndigheten (9 § FFF).

Bedömning

Tero Välimaas bil var registrerad. Enligt 5 § LFF skulle trafiknämnden därför, efter det att bilen hade flyttats till uppställningsplatsen, ha vidtagit de undersökningar och åtgärder som kunde anses motiverade för att underrätta ägaren om flyttningen.

Eftersom bilen var registrerad i Finland var det svårare för trafiknämnden att komma åt nödvändiga registeruppgifter om bilen än om det hade varit ett svenskregistrerat fordon. I nämndens remissvar hänvisas till en skrift utgiven av Sveriges Kommuner och Landsting där det finns exempel på vilka insatser som kan göras för att finna ägaren till ett utlandsregistrerat fordon. Nämnden gjorde emellertid ingenting för att få fatt i bilägaren. Jag kan inte med säkerhet säga om sådana försök skulle ha krönts med framgång. Det är dock svårt att tro att det är omöjligt att hitta den registrerade ägaren till en bil i vårt grannland Finland. Nämnden lyckades ju hitta Tero Välimaas namn och adress när det blev aktuellt att tillställa honom en faktura.

Varken problemen med att komma åt registeruppgifterna, vad som upplysts om bilens värde eller vad som i övrigt kommit fram i utredningen kan enligt min mening leda till någon annan slutsats än att nämnden borde ha försökt underrätta Tero Välimaa om att hans bil hade flyttats. Nämnden förtjänar kritik för sin underlåtenhet.

Det som i övrigt har förekommit i ärendet föranleder inte några åtgärder eller uttalanden från min sida.

Ärendet avslutas.

Lars Lindström

Ärendet har föredragits av handläggaren Hampus Sjöblom. Byråchefen Carina Sjögren har deltagit i beredningen av ärendet.

Sändlista:

Mika Tuomisto som ombud för Tero Välimaa

Trafiknämnden i Stockholms stad (dnr T2018-02264)